

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno... 180 K
mesečno... 16 K
za zased. ozemlje... 300 K
za inozemstvo... 520 K

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm)... 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm)... 1 K

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/2
Telefon št. 72

Upravišstvo:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36

Račun kr. pošt. ček. urada
št. 11.842.

Ljubljana, 28. aprila.

Daleč nam je namera, da vživamo
v ogenj nekaj psihoz, ki so se po-
lastile enega dela naše inteligence.
Vemo, da te bolezni najbolj zdravi
čas. V psiholozijski mas čitamo, da so
najbolj zagrizena ona gibanja, ki na-
stajajo iz namišljenih strahov, ki se
jih nikjer zgrabiti ne da.

Ravnopravnost slovenščine kot pri-
menega jezika je ustmeno zajamčena.
Zanimivo je, kako praksa rešuje en
del te ravnopravnosti. Slovenski po-
slanci imajo seveda pravice, da govo-
re v skupščini slovensko in da vlagajo
slovenske »upite« in interpelacije, da
pišejo ministrom slovensko itd. Bog
varuj, da bi jim kdo to kratil. Celo ti
preklicani demokrati, ki so itak napl-
»negativni«, bi se uprili, kakor so se
uprili Protičevi formuli glede sloven-
ščine tako v privatni njeni obliki ka-
kor v njeni od naših klerikalcev odo-
brani formulaciji. In vendar čudna
stvar: ne le dr. Žerjav in Vošnjak, tudi
gg. Korošec in Sušnik sta naštudirala
govor v drugem našem književnem je-
ziku v skupščini. Jezikovni problem se
tu rešava pod pritiskom praktične po-
trebe sam.

Kulturna avtonomija ne more pome-
niti drugega, nego da hočemo plačati
svoje kulturne zavode in o njih odo-
dati. O plačanju ne govorimo ne besede,
ker ta resnica preveč v oči bode,
in nam resnica v tem izrednem slučaju
ravno v hipu proarčunskih odločitev
lahko zelo škodi. Zato samo par besed
o odločanju. Vsaj je odločanje popu-
larna, skrb za pokritje, za nas simpa-
tična stvar, ki naj jo vzamejo na rame
gg. demokrati.

Prvi naš kulturni zavod je univerza.
Ko je ob neki priliki poskušala dežel-
na vlada za Slovenijo nekaj malega
vpliva dobiti na čisto materialno stran
uprave, smo bili vsi seveda takoj po-
konci, da to ne gre. Ne le mi demo-
krati, ampak predvsem vsi oni, ki da-
neš delajo na naši univerzi. Gosp. Pre-
peluh bode gotovo v svojem »Avtono-
mistu« v kratkem prinesel predlog, naj
se naša univerza podredi deželni vladi,
oziroma po novi ustavi deželnemu zboru
pokrajine Slovenije. Ta čas pa so
gg. odposlanci vseh jugoslovanskih
univerz kovali v Beogradu novi vse-
učeljski zakon. In čujemo, da bo stvar
tako urejena, da bodo vse visoke šole
tvorile en velik organizem v vsaj drža-
vi. Kar za glavo smo se prijemali, ko
smo izvedeli o tem nečutenem centra-
lizmu, ki ga uganjajo naši profesorji,
katerim bode javnost morda priznala
značaj kulturnih delavcev, če ga že
nam drugim odreka.

Drug velik kulturni zavod je kon-
servatorij. Čitali smo te dni o novih
navalah centralizma tudi na to posto-
janko. Pred vsem nam hoče minister
Pribičević konservatorij podzaviti,
očitno se boječ, da bi gg. Prepeluh
in drugi kulturni delavci izposlovali
podeželenje konservatorija. Stvar pa
je mnogo opasnejša. V Beogradu so
se tudi naši konservatoristi posveto-
vali o centralizaciji vseh konservato-
rijev in o skupnem njihovem ustroj-
stvu. Treba bo krivce izslediti in pri
prihodnji volitvi jim že pokazemo.

Tretji kulturni zavod je gledališče.
Demokrati so lani zakrivali, da je ljub-
ljansko gledališče bilo podržavljeno.
»Kraljevo« pozorite je postalo. Kadar
gremo mimo tega pozorišča, nas vselej
zona obhaja. Kam bodo ti srbski he-
gemoni pognali naše igralce. Senior
naših kulturnih delavcev g. Danilo pač
povej v Pristino igrat svojega Julija
Cezarja. Kako je preganjano Sloven-
stvo! Izdajstvo pa gre naprej. Te dni
je bil zopet boj za državnoto gledali-
šče in pa tudi za to, da naj se abso-
lutno izključi vsaka mogoča ingerenca
pokrajinske vlade v Ljubljani na naše
gledališče...

Tako izgledajo stremjenja v najviš-
jih kulturnih zavodih, tam torej, kjer
res gre, kakor pravijo, za takozv. in-
dividualnost. Pravi naši kulturni de-
lavci so na tem polju radikalnejši ne-
go demokrati: oni nočejo imeti ni naj-
manj posla s pokrajinsko vlado, torej
še toliko manj z bodočim avtonomnim
oblastnim (ali deželnim) odborom!

Če gremo tako navzdol, bo najhuj-
ša avtonomija po želji gosp. Prepeluha
ostala samo ljudska šola. Parkrat to po-
vejmo v Beogradu, pa nam radi pre-
puste breme ljudskega šolstva, ki je v
Sloveniji najbolj razvito in zato naj-
dražje v celi državi. Ustrezno pa bo
tudi onim, ki si nazaj želijo Lampetov
in Jarčev višji šolski svet. V tem slu-
čaju Cankarjevih »Hlapcev« ne bo tre-
ba izrati v kraljevem ozorju, ker jih

Slovenska kmetijska družba v naprednih rokah

ZMAGA SKS. PRI VOLITVAH V ODBOR.

(Poročilo na 2. strani.)

Spopolnitev slovenske deželne vlade

POVERJENIKI SKS.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Podpisani so
ukazi, s katerimi so imenovani ekonom
Štefan Dobnik iz Zlatolčja pri
Ptuju za podpredsednika deželne vlade v
Ljubljani, agronom A. Jamnik za po-

verjenika javnih del in posestnik Franc
Demšar, bivši državni poslanec, za po-
verjenika za kmetijstvo. Novi funkcijo-
narji deželne vlade so zastopniki SKS.

Stavka stavbinskega delav- stva v Ljubljani

2000 STRAJKAJOČIH. — ZAHTEVAJO 200 % POVIŠKA.

Ljubljana, 28. aprila. Danes dopoldne
ob 10. uri so nenadoma zapustili delo vsi
v stavbinski stroki v Ljubljani zaposleni
delavci. Zidarjem so se pridružili tudi te-
sarji. Stavka je izbruhnila nepričakovano
ne le za široko javnost, ampak tudi za
stavbenike in druge prizadete kroge.

Kolektivni dogovor, sklenjen marca
lanskega leta, se letos ni mogel obnove-
ti, ker v marcu t. l. ko bi se morala toza-
devna pogajanja vršiti, ni bilo nobene or-

ganizacije, ki bi mogla delavstvo zastopati.
Zato so delodajalci 17. marca samo-
stojno določili nove mezde. 6. aprila pa
je izročila po komunistih oživljena orga-
nizacija stavbinskih delavcev Zvezi in-
dustrijalcev spomenico, v kateri izjavlja,
da delavci današnjih plač ne morejo sma-
trati za sprejemljive in da zahtevajo no-
va pogajanja. Delavski pogoji zahtevajo
povprečno 200odstotno povišanje doseda-
njih prejemkov.

Praznovanje 1. maja dovoljeno

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Minister
za notranje zadeve Drašković je
podpisal naredbi, s katero se de-
lavstvu dovoljuje praznovanje 1. ma-
ja pod pogojem, da se ne bodo vršile
nobene manifestacije.

Važni sklepi repa- cijske komisije

AVSTRILSKO POSLANIŠTVO V
BEOGRADU PRIPADE NAM.
NAŠA UDELEŽBA NA PEČU-
SKIH PREMGOVNIKIH.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Repara-
cijska komisija v Parizu je rešila
vprašanje posesti bivšega avstriljske-
ga poslaništva v Beogradu na ta na-
čin, da je poslopje priznala naši drža-
vi. — Dalje je odredila, da dobi naša
država dve leti po ratifikaciji mirov-
ne pogodbe 52. pozneje pa 72 odstot-
kov premogovne produkcije v Pečuju.

Prazniki v Beogradu

POGAJANJA Z JUŽNIMI MUSLI-
MANI IN Z DR. KOROŠCEM.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Vsi zunanji
poslanci so odšli iz Beograda. Tekom
dneva so odpotovali tudi člani kabineta,
deloma na praznike, deloma na inspek-
cije. V Beogradu so ostali le ministrski
predsednik Pašić, notranji minister Draš-
ković ter minister za socialno politiko
Kukovec. Minister Kukovec odide v so-
boto na pordnevno inspekcijsko potova-
nje v Vojvodino.

Beograd, 28. aprila. Tekom današnjega
dne je odpotovalo domov iz Beograda
mnogo poslancev in nekaj ministrov. Med
velikonočnimi počitnicami bodo delovali
posamezni klubi. V klubih večinskih
strank je opaziti voljo, da se sprejmejo
primeri predlogi opozicije, da se na ta
način zadosti njenim zahtevam. Med ve-
likonočnimi počitnicami bo g. Pašić na-
daljeval pogajanja z muslimani iz južne
Srbije, ki so pred nekaj dnevi stavili no-
ve predloge glede rešitve agrarnega
vprašanja v južni Srbiji. V parlamenta-
rnih krogih se govori, da so ti predlogi
za vlado nesprejemljivi. Ako žele muslimani
iskrenega sporazuma, morajo popustiti.
Sodiijo, da pride med vlado in muslimani
vendar do sporazuma.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Med pravo-
slavnimi velikonočnimi počitnicami bo
g. Korošec posetil g. Pašića in mu ponu-
dil, da se prične na novo pogajanja med
vlado in njegovo stranko. Ako bo videl
Korošec, da Pašić namerava rekonstru-
irati vlado tako, da stoji en član Koro-
ševce grupe v nje in ako Pašić in vlada
bomo srečevali v vsaki vasi. Tedaj
bodo kulturni delavci vsi varno pod je-
zuitskim klobukom, da se jim glave ne
orehlade od kake sapice iz Zagreba in
Beograda.

Reka v oblasti tržaških fašistov

FASISTI PROGLASILI DIKTATURO. — PASIVNOST ITALJANSKEGA VOJA-
ŠTVA. — NAPADI NA JUGOSLOVANE. NADALJEVANJE SPLOSNE STAVKE.

Bakar, 28. aprila. (Izv.) Položaj na
Reki se je vsled nenadnega prihoda
tržaških fašistov, ki so prispeli sino-
či pozno zvečer na 4 avtomobilih pod
vodstvom advokata Giunta in novi-
narja Bellija, zelo poslabšal. Alpini
jim niso zabranili vhoda v mesto. Ko
so zasedli fašisti kvesturo, so jih al-
pini sicer obkolili, vendar pa potem
posamezno zopet izpustili. Advokat
Giunta je imel s kvesture govor, v
katerem je izjavil, da fašisti pod no-
benim pogojem ne morejo priznati
izida volitev, ker so jim vojne pridob-
itve svetlejšje in več vredne kakor
vse volitve. Vztrajali bodo v mestu
toliko časa, da bo znan izid volitev v
italijansko zbornico, ki bo prinesel
zmago nacionalistov in fašistov, kar
bo pomenilo aneksijo Reke s strani
Italije.

Vsled terorja tržaških fašistov, ki
je posebno hud v predmestjih, beže
Jugoslovani trumoma v Jelenje in
Grobnik na jugoslovanska tla. Pono-
či so fašisti napadli Jugoslovane in
je bilo pri tej priliki več mrtvih. Fa-
šisti so zaprli okoli 100 naših ljudi.
V Kozali in v Sv. Katarini so stre-
ljali na naše mirne pasante in jih več
ranili.

Bakar, 28. aprila. (Izv.) Stavkujo-
če delavstvo je izjavilo, da bo stav-
kalo toliko časa, da bo rezultat re-
ških volitev priznan uradno. Kakor
se čuje, je med tem italijanska vlada
že izrazila svojo pripravljenost, da
prizna izid volitev v reško konstitu-
anto.

Reka, 28. aprila. Splošna stavka se
nadaljuje v polnem obsegu. Vse tr-
govine in vsi javni lokali so zaprti,
tudi cestna železnica ne vozi. Po uli-
cah je nabito vse polno letakov v
kričavih barvah. Načelnik Belasich
je izdal razglas, v katerem izjavlja,

da so se bivši zastopniki zahvalili za
svoja mesta in, da se vsled tega tudi
sam zahvaljuje za načelstvo, da pa
bo vodil posle toliko časa dalje, dok-
ler se ne sestavi nova vlada. Vsi za-
stopniki se odrekajo odgovornosti.
Govori se, da bo Venturi prevzel
upravo mesta in da bo postal dik-
tator.

V mestu pričakujejo sedaj prihoda
brigade Sessia, kakor je obljubil ita-
lijanski poslanik Domigoni. Vse ce-
ste, ki vodijo proti Zagrebu, so za-
barikadirane in zastražene, da ne bi
Jugoslovani vdrl v mesto. Uradni-
štvo, katero je vlada pozvala, naj na
Reki nastopi svoja mesta, se pozivu
ni odzvalo in je izjavilo, da bo stav-
kalo vse dotlej, dokler se ne sestavi
zakonita vlada na podlagi volitev. O
priliki velikih pretepotov je množica
vdrla tudi v stanovanje policijskega
ravnatelja, ga pretepla in ga pre-
gnala preko meje v Zamot.

Reka, 28. aprila. Sinoči so se fa-
šisti polastili reške mestne hiše in so
razglasili začasni direktorij pod pre-
sedstvom bivšega župana Giganteja,
ki je poveljniku reških karabinier-
jev izjavil, da vzame vso odgovor-
nost nase. Nabili so tri razglase, v
katerih se pred vsem razveljavljajo
volitve, ki so se vršile 24. aprila.
Danes je korakal velik sprevod po
mestu, pri čemer se je vzklikalo Ita-
liji in d'Annunziju.

Rim, 28. aprila. (Izv.) Ministrski svet
je bil danes nujno sklican, da se posve-
tuje o položaju na Reki. »Tribuna« hvali
previdnost jugoslovanske vlade, ki se ni
vmešavala v to vprašanje, čeprav bi po
rapalskih pogodbah imela pravico za to.
Poudarja se, da odredbe, ki jih je skleni-
la italijanska vlada, ne bodo prekoračile
mej rapalske pogodbe.

Tudi Anglija odklanja nem- ške predloge

V SOBOTO SE ZOPET SESTANE LONDONSKA KONFERENCA.

London, 28. aprila. (Izv.) V tukajšnjih
političnih krogih upajo še vedno, da bo
Nemčija poslala znatno boljše novo noto,
da se omogoči vrhovnemu svetu, ki se
sestane v soboto, sprejeti predloge. Na
neuradno vprašanje angleške vlade pri
zunanjem uradu v Berlinu glede nekate-
rih nejasnih točk, je danes dospel odgo-
vor. Doznava se pa, da tudi ta odgovor
ni mogel razjasniti položaja. Razpolože-
nje v tukajšnjih političnih krogih se je
danes zelo poslabšalo. Razočaranje vlade
kažejo najbolj besede, ki jih je danes
Lloyd George izrekel v spodnji zbornici
na vprašanje več članov glede stališča
vlade napram nameri Francozov, zasesti
ruhrsko ozemlje, da vojaški izvedenci se-
daj ta načrt proučujejo. »Nemške note«,
je nadaljeval Lloyd George, ne poznam,
ker je bila naslovljena na Zedinjene drža-
ve. Vendar pa sem vzel noto neoficijalno

na znanje in moram z obžalovanjem reči,
da je povsem nezadovoljiva. Kljub temu
jo bodo gospodarski izvedenci preštudi-
rali. Vendar se misli soglasno, da pred-
logi nemške vlade ne zadostujejo.

V istem smislu se je izrazil Louchet
napram poročevalcu Reuterjevega urada,
kateremu je izjavil, da se izvedenci stri-
njajo v tem, da nemški predlogi niso
vredni, da bi se o njih razpravljalo. Veo-
to 200 milijard zlatih mark je Nemčije
predlagala samo zato, da prevari javno
mnenje.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Londonski poro-
čevalec »Temps« potrjuje vest, da sma-
tra angleška vlada nemške predloge kot
nezadovoljive. Po davi dospelih vestih
iz Washingtona, ameriška vlada predlo-
gov ne bo izročila dalje, ker so premalo
jasni. V zbornici so označili naštevane
pogoje v noti kot »veliko nerodnost«.

Pred zasedbo ruhrskega ozemlja

V DRUGEM TEDNU MAJA.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Po poročilih
listov se bo ruhrsko ozemlje zasedlo
v drugem tednu maja. Sinatra se,
da je izključeno, da bi se Francija
odrekla pravici do te odredbe, tudi
če bi na podlagi novih nemških pred-
logov prišlo do novih pogajanj.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Londonske
»Times« javljajo iz Washingtona, da
bodo Zedinjene države najbrže na-

znanile berlinski vladi, da nemški
predlogi niso taki, da bi jih Zedinje-
ne države mogle izročiti zaveznikom.
V Ameriki menijo, da se nameravane
vojaške in gospodarske kazenske od-
redbe proti Nemčiji sedaj ne bodo
mogle več preprečiti.

Pariz, 28. aprila. »Echo de Paris«
priobčuje, da je pričakovati zasedbo
ruhrskega ozemlja med 7. in 15. majem.

DOLOČITEV NEMŠKE VOJNE ODŠKODNINE.

Pariz, 28. aprila. Reparaocijska ko-
misija je v zmislu člena 233 versail-
leske pogodbe skupni znesek dolga,
za katerega je Nemčija po določbah
člena 232., odstavek 2., dodatka A k
čelu VIII. navedene pogodbe obve-
zana, določila na 132 milijard zlatih
mark. Pri določitvi te vsote je komi-
sija pri znesku dolga že odračunala
primerne vsote in vpoštevala odškod-
ninska povračila, ki so v zmislu čle-
na 238. že izvršena ali se bodo še iz-
vršila. Zato se Nemčiji ta odškod-
ninska povračila ne bodo vpisala na

dobro. Reparaocijska komisija pri
zgoraj omenjeni vsoti ni vštela vsot,
ki odgovarjajo obveznostim Nemčije
po členu 232., odstavek 2., da povrne
vse vsote, katere je Belgija prejela
od zaveznikov in pridruženih vlad
od 18. novembra 1918. in obresti na
navedenih vsot po 5 % na leto.

ZOPETNO ZNIZANJE DELAVSKIH PLAC V ANGLIJI.

London, 28. aprila. (Izv.) Po vestih iz
Breadforda je industrijski svet tekstilnih
tvarnic sklenil, z ozirom na padanje cen
živil, s 1. maja vnovič znižati plače za
10 odstotkov. To je od začetka tega leta
že četrto znižanje plač.

Volitve v kmetijsko družbo

Večina odbora je neklerikalna

Ljubljana, 28. aprila.

ZBOROVANJE KRANJSKIH DELEGATOV.

Zanimiva je bila slika vrvenja in drvenja pred »Unionom«, kjer so se zbirali delegatje kranjskih podružnic. SKS. je izbrala za zbirališče svojih delegatov mesto pred Franciskansko cerkvijo. Tam so stale goste skupine in jasno je bilo takoj, da ima SKS zagotovljeno večino, kar se je videlo tudi na odločni samozvesti došlih delegatov. Neki mladi kaplan, ki pa ni bil opravičen glasovati, ampak je privedel svoje delegate v Ljubljano, je skušal pred začetkom zboru napraviti nesoglasje med vrstami samostojnih kmetov. Dobil je primeren odgovor in stražnik je bil prisiljen, ga opozoriti na dostojnost in mirnost, nakar se je odstranil.

Ob 11. uri dopoldne so začeli delegatje polniti veliko unionsko dvorano. Legitimiranje je bilo strogo; pri vstopu je moral vsak pokazati poverilnico.

Občni zbor, na katerega dnevnem redu so bile edine volitve predsedstva in novega odbora nanovo za vso Slovenijo reorganizirane »Kmetijske družbe za Slovenijo«, je ob 11. uri 45 minut otvoril začasni vladni komisar pri »Kmetijski družbi za Slovenijo« dr. Fr. Spiller - Muys, ki je uvodoma kratko skiciral zgodovino družbe do prvotne in njeno razširjenje na štajersko z ozirom na novo državno konstelacijo.

Družbeni tajnik g. Lah je pred predhodno na dnevi red zborovalcem razložil, da je centralna vlada v Beogradu dovolila 40 udeležnikom, ki se udeležijo poljedelske razstave v Pragi, po 150 dinarjev podpore in prosto vožnjo po naših železnicah, na českih železnicah pa je zaprosila za brezplačno, odnosno polovično vožnjo. Potovanje v Prago na razstavo bi stalo vsakega udeleženika okoli 2400 K. Potovanje bi trajalo osem dni.

Vladni komisar dr. Spiller - Muys je zavrnil zahtevo klerikalnega poslanca Stanovnika, ki je zahteval besedo, ker ima ta občni zbor edino nalogo, izvesti volitve v predsedstvo in v odbor.

Nato je komisar imenoval za skrutinatore: Janeza Finžgarja, župana v Breznici, inž. A. Vedernjaka, ravnatelja kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, Karla Zaplotnika, posestnika na Letenci pri Kranju, Viktorja Engelmana, posestnika na Bledu in Cirila Prijatelja, uradnika Kmetijske družbe.

Skrutiniji je prišel svoje delo ob 12. in končal ob 1. uri 45 minut.

Med skrutinijem so se vršile živahne, mestoma zelo interesantne debate med pristajalci SLS in somišljeniki SKS. Drugače so potekle volitve brez vsakega incidenta.

Ob 2. popoldne je komisar dr. Spiller - Muys proglasil izid voditev.

Občnega zbora kranjskih podružnic »Unionu« se je od 168 podružnic udeležilo 162. Od 358 delegatov je na občni zbor došlo 353. Od 353 oddanih glasovnic je bilo veljavnih 352, ena neveljavna. Izvoljeni so:

za predsednika: generalni ravnatelj g. Gustav Pirc z 210 glasovi. Klerikalni kandidat Jakob Jan, dosedanji predsednik družbe je propadel s 141 glasovi.

Za drugega podpredsednika je bil izvoljen g. Ivan Pipan, posestnik v Vižmarju z 211 glasovi.

Najbolje so bili v istem glasovnem razmerju izvoljeni kandidati SKS., in sicer: Bohušlav Skalič, vinarski nadzornik v Novem mestu; Franc Hočvar, posestnik v Strugi pri Do-

brepolju; Martin Bajuk, posestnik v Božjakovem; Ivan Strumbelj, posestnik na Igu; Franc Črnogoj, nadučitelj v Črni vasi; Jože Hočvar, posestnik v Zelah pri Komendi; Alojzij Pavlin, živinodržavnik v Ljubljani; Jože Černé, posestnik v Zgornji Šiški; Ivo Ažman, posestnik v Hrašah pri Lescan in Meden, posestnik v Begunjah pri Cerknici.

Ker delegatje SKS. niso postavili svojih kandidatov za računske preglednike, sta bila izvoljena kot preglednika računov: Janez Piber, župnik v Senčurju pri Kranju, in Josip Oražem, posestnik v Mostah pri Ljubljani.

Delegatje SKS. so izid volitev pozdravili z viharim odobravanjem in »živio!« - klici na novega predsednika gosp. Gustava Pirca.

Ker je bil dnevi red tega občnega zbora »Kmetijske družbe za Slovenijo« izčrpan, je komisar dr. Spiller - Muys zaključil zborovanje, nakar so se vsi delegatje mirno razšli.

ZBOROVANJE ŠTAJERSKIH DELEGATOV.

V Mestnem domu se je vršilo zborovanje Štajercev. To zborovanje je poteklo prav mirno, da ne rečem dolgočasno. Deset minut pred dvajseto je gospod vladni svetnik Rutar otvoril zborovanje, sporočil dnevi red (izvolitev I. podpredsednika in 8 odbornikov, od teh 7 za štajersko in 1 za Koroško). Za skrutinatore je imenoval gg. Koška, Zebota, Zemljiča in Ivančiča. Dvorana je bila natlačeno polna in sicer je od 136 podružnic 355 delegatov bilo zastopanih 131 podružnic s 338 delegati. Oddajanje glasov se je vršilo mirno. Oddanih je bilo vseh 338 glasov, od katerih je odpadlo na kandidate SLS 226 glasovnic, na kandidate SKS 106 glasovnic. Glasovi niso čisto v skladu s številom oddanih glasovnic. Dobil so glasov: Za podpredsednika prof. Evgen Jarc 225, Stefan Dobnik 106 in Lovro Petovar 1. Za odbornike Anton Lipovšek, Ludvik Plavšak in Jaka Nemec po 106, Franc Kere 104, Jakov Znidaršič 107, Lovro Petovar in Franc Gorican po 108, Korošec Dominik Kotnik 6, Breščič Miha in Cerne Franc po 226 ter Košar Robert 226, Jakob Jan, Martin Steblovnik in dr. Karel Verstovšek po 225 in Jakob Vrečko 223. Za preglednike računov SKS ni postavila kandidatov. Dobil sta zato klerikalca (ista kakor v Unionu) 312 glasov, 7 je bilo razcepljenih, 11 praznih, 3 neveljavni.

Takoj po oddaji glasov so skoraj vsi udeleženci odšli, tako da so ostali v dvorani le člani komisije, novinarji in 5-6 delegatov. — Ko je dvorana bila polna, se je videlo med štajerskimi kmeti prav mnogo duhovnikov, ki so prišli s svojimi ovcami.

Po končanem skrutiniju je proglasil vladni zastopnik uradni izid volitev. Izvoljeni so kandidati klerikalne liste in sicer prof. Jarc kot prvi podpredsednik ter Miha Breščič, Franc Cerne, Jakob Jan, Martin Steblovnik, dr. Karel Verstovšek, Jakob Vrečko, Robert Košar in za Koroško Dominik Kotnik kot odborniki. Komisar je na to občni zbor zaključil.

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOČ! — ALI STE ŽE ČLAN »JUGOSLOVENSKE MATICE«?

Češke vojnoodškodninske zahteve

Praga, 25. aprila.

Reparacijska komisija v Parizu je odločila, da je vojno stanje Češko-slovaške napram centralnim silam dejansko nastopilo dne 28. oktobra 1918. Ta sklep pomeni, da češka republika nima nobenega pravnega naslova zahtevati odškodnine za škodo pred tem datumom. Reparacijska komisija se je tudi izrekla proti odškodninskim zahtevam češkoslovaške republike zaradi boljševiškega vpadu na Slovaško spomladi 1919. Ta vest pomeni za čes. o. javnost nemalo razočaranje, ker se ta popolnoma upravičeno zaveda, da se je češka narodna revolucija, odkrit boj češkega naroda na bojnih poljanah Francije, Rusije in Italije na strani antante začel že delj časa pred razsulo Avstrije.

V časopisje je prišla vest, da je reparacijska komisija, zlasti po argumentacijah Italije, ta sklep storila zaradi avstrijske politike čeških poslancev na Dunaju v času vojske. Pravi vzrok zavrnitve čeških odškodninskih zahtev pa leži gotovo kje drugje. Saj vendar antanta ne more kar naenkrat omalovaževati dela in pomena čeških legij, bagatelizirati pomen cele češke narodne revolucije. Vzrok leži globlje. Reparacijska komisija hoče namreč predvsem zagotoviti polno vojno odškodnino razdejani Franciji in da to doseže, mora zahteve drugih držav energično črtati in ne sme s svojo liberalnostjo postavljati v nevarnost reparacije Belgije in Francije. Prijateljstvo mora odstopiti pred nujno gospodarsko potrebo.

Pred volitvami na Poljskem

Odkar se je podpisala rusko-poljska mirovna pogodba v Rigi, so poljski politični krogi obrnili posebno pozornost notranjemu položaju v državi. Sedaj se največ bavijo z vprašanji notranje ureditve in socialnih reform. Posebno raste zanimanje za vprašanje agrarne reforme, ki bo tvorilo eno temeljnih točk pri bližnjih državnozbornih volitvah.

Najbolj agilne so stranke Velike Poljske, ljudska stranka in socialni demokrati. Prva ima za program in geslo ime Paderewskega, Romana Drnowskega, Korfantiya in Troczynskega. Tudi ljudska stranka ne zaostaja z delom. V njenih vrstah je mnogo odločnih mož, od katerih omenjamo le: Vitoša in Dabskega. V vrstah socialne demokracije vidimo: Dazynskega, Perla, Dijamanta, Morcowskega in druge. Imenovane stranke bodo vodile med sabo najljutejši boj.

Gesla, pod katerimi pojdejo Poljaki v volitve, so kaj različna. Pristajalci Velike Poljske bodo obnovili svoje zahteve po Vilni, Bili Rusiji in Ukrajini. Ljudska stranka se bo bojevala za demokratizacijo in za upravne reforme. Socialisti se bodo borili proti meščanstvu, kateremu očitajo, da škodi bankrotizem.

Po sedanjem razpoloženju se da računati, da bodo Vitoševi pristajali, ki tvorijo desnico in centrum ljudske stranke, izšli iz volitev dokaj močni. Socialna demokracija računa, da se bo število njenih poslancev potrojilo. Narodni demokrati (propagatorji Velike Poljske) tudi menijo, da ne bodo zaostali, ker imajo med sabo ljudi, ki se mnogo žrtvovali in tudi mnogo dosigli. Polag vsega drugega ima ta stranka na razpolago bogate denarne viro, katere ji je preskrbel iz Amerike voditelj Paderewsky.

Politične beležke

Politične konference v Celju. Danes, dne 29. t. m. se vrše v Celju posvetovanja zastopnikov narodnih socialistov in socialnih demokratov, izvoljenih pri občinskih volitvah, v vseh avtonomnih mestih Slovenije. Gre za določitev smernice za nadaljnjo postopanje. Zvečer se bo vršila seja krajevnega odbora demokratske stranke, ki bo razpravljala o istem predmetu.

Občinske volitve na Koroškem. V nedeljo dne 24. t. m. so se vršile v bivši plebiscitni coni (A in B) na Koroškem občinske volitve. Volitve so po nemških poročilih potekle mirno. Večino koroških občin sta dobili v svoje roke socialnodemokratska in meščanska stranka, ki sta nastopili pod geslom koroške orientacije.

Po deželnozbornih volitvah v Nemški Avstriji. Pravkar dovršene deželnozbornske volitve v Nemški Avstriji so pokazale zanimive številke. Socialna demokracija je zopet dobila 27.718 glasov več nego pri lanskih oktoberskih volitvah, dočim so klerikalne in nacionalistične stranke nazadovale za 36.304 glasov. Po odstotkih so dobili od vseh oddanih glasov: soc. dem. 37 %, krščanski socialisti 48,9 %, nemški nacionalci pa 12,7 %.

Novi nižjeavstrijski deželni zbor, ki je bil izvoljen v nedeljo, šteje 80 poslancev. Od teh odpade na soc. demokrate 22 zastopnikov, na krščanske socialiste 32 poslancev in na Velenec 6 zastopnikov. Od socialnih demokratov je izvoljen tudi bivši kancler dr. Renner, od krščanskih socialistov med drugimi A. Segur, od Velenec pa znani dr. Schürff. — Od sedmih mandatov v deželni vladi nižjeavstrijski odpadejo na socialne demokrate tri mesta, med njimi mesto namestnika deželnega glavarja. Deželni glavar bo krščanski socialist (najbrž A. Segur).

Lloyd Georgevo poročilo o sestanku v Hytheju. V angleški spodnji zbornici je podal Lloyd George poročilo o konferenci v Hytheju. Dejal je: Imel sem z Briandom v soboto viz razgovor informativnega značaja, tekom katerih dva preudarja, kaj bi se izcimilo, če Nemčija ne bi izpolnila svojih obveznosti glede obnovne akcije. Angleška vlada se bo o predlogih francoskega kabineta posvetovala, vendar pa ni pričakovati, da bi menjala svoje dosedanje nazore v tem vprašanju. Čujemo, da misli nemška vlada predložiti neke nove načrte. Jaz jih še nisem videl. Če pa predlogi ne bodo zadovoljivi obveznostim, bo angleška vlada fracoski načrt glede zasedbe westfalskih premogovnih revirjev podpirala. O morebitnih drugih represalijah bo sklepal tudi angleški parlament.

Razdelitev Gorenje Šlezije. »Chicago Tribune« prinaša razgovor svojega dopisnika s poljskim voditeljem propagande v Gorenji Šleziji, Korfantiem, ki je dejal: Poljsko stališče glede Gorenje Šlezije sta pred kratkim precizirala zunanji minister Sapieha in ministrski predsednik Vitoš. Odločitev o usodi Gorenje Šlezije ne more pasti pred 1. majem, in sicer že zaradi tega ne, ker bo medzavezniška komisija v Opolju izdelala svoj predlog komaj do konca meseca aprila. Vsekakor se bo poljska vlada potrudila, da reši čim več gorenjšezškega ozemlja. V ta namen bo predložila zaveznikom več na črtov za rešitev vprašanja. — Člani medzavezniške komisije v Opolju si niso edini glede razdelitve ozemlja. Francoski zastopnik, general Lerond, je n. pr. za to, da dobi Poljska celokupno industrijsko ozemlje in gospodarsko ozemlje vzhodno od Odra. Angleški poljevalnik pa je drugačnega mnenja in bo bržkone predložil mejno

črto, ki prisojja Poljski samo okraja Pleš in Rybnik.

Knoxova resolucija sprejeta od washingtonskega odbora za zmanjšanje politiko. Odbor za zunajo politiko pri washingtonski vladi je sprejel v glavnem Knoxovo resolucijo. Predsednik parlamentarne komisije za zunanje zadeve je kongresu predložil dva predloga, glasom katerih se ima smatrati vojaško stanje med Ameriko, Avstrijo in Nemčijo za končano.

Viljemov program iz leta 1917. Dopisnik »Manchester Guardian« poroča svojemu listu iz Berlina zanimiva odkritja o Viljemovih načrtih v letu 1917. Lastnoročno napisani Viljemovi pogoji za vzpostavitev miru so bili tega leta sledeči: Nemčija dobi večji del francoske Alzacije, Belgija se zna razdeliti tako, da dobi Nemčija morsko obalo; nemški cesar mora postati vojvoda Kurlandije; Nemčija dobi Litvo, Azore in Malto, ameriške Zedinjene države morajo plačati 40 milijonov dolarjev, Francija 30 milijonov dolarjev vojne odškodnine, Anglija pa mora nadoknaditi višino svoje vojne odškodnine z materialom.

Madžarska vojska. Sedanji madžarski vojni minister Belitska je te dni obrazložil organizacijo vojske kot je predvideva trianonska mirovna pogodba. Madžarska vojska sme imeti sedem mesečnih brigad (vsaka brigada po dva polka s tremi bataljoni, enim samostojnim bataljonom, enim eskadronom konjenice in enim topniškim oddelkom s tremi baterijami). V službi sme ostati samo 1750 častnikov in 2834 polčastnikov.

Angleška delavska proslava 1. maja. Angleška delavska stranka je izdala za 1. maj proglas o majski proslavi. Program oklica je sledeči: Pravičnost za vse narode, revizija mirovnih pogodb, vzpostavitev trgovine in svobode trgovanja med narodi, osvoboditev političnih zločincev, rušenje militarizma, mednarodna mirovna politika, socializacija industrije itd.

Lloyd George in unionisti. V nekem pomembnem govoru se je te dni izjavil lord Derby o današnjem angleškem premierju: Pred sedmimi leti ne bi bil mogel nihče pozdravljati Lloyd Georgea kot najzvestejšega pristajača unionistične in konservativne stranke. Lloyd George se počuti v konservativnem taboru izborna. Anglija je na razpotju svoje politične zgodovine in se mora odločiti, v kateri smeri bo hodila po sledeh. Konservativna stranka je zaradi svoje tradicije najbolj poklicana, da vodi angleški narod.

Revizija grške ustave. Iz Aten poročajo, da je parlamentarna komisija predložila zbornici svoje poročilo za revizijo ustave. Poročilo predvideva izpremembe, posebno razširjenje osebnih in tiskovnih svobod, kar se utemeljuje z demokratskimi zahtevami sodobnega časa. Ustava tudi zahteva, da se ženskam dovoli iste pravice, ki jih uživajo moški.

Francoski senat o Avstriji. O ratifikaciji francosko-avstrijskega dogovora glede predvojnih dolgov je otvoril z obširnimi poročili Reynald, ki jih je pripravil, da se zakonski načrt sprejme in izjavi, da je strogo izvajanje mirovne pogodbe v St. Germainu nevarno, ako ne celo nemogoče. Proti dolžnikom, ki se nahajajo v gospodarski krizi, je treba postopati obzirno, in jim nuditi možnost, da pridejo do življenja in novega blagostanja. Poročevalec je dalje izjavil: Dogovor se oziira na težkoče, ki jih je povzročilo nizko stanje avstrijske krone in čuvalo tako interese francoskih upnikov, kakor tudi avstrijske vlade. Vseled tega odsek ne smatra za umestno, da bi se uvedla nova pogajanja.

Prosveta

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Petek 29. aprila. Galsworthy: Borba. — Red E.

Sobota 30. aprila. Shaw: Androklos in lev. — Red A.

Nedelja 1. maja. Galsworthy: Borba. (Po nižjih cenah). — Irven.

Ponedeljek 2. maja. Shaw: Androklos in lev. — Red D.

Torek 3. maja. Zaprt.

Opera:

Petek 29. aprila. Puccini: Tosca. — Red D.

Sobota 30. aprila. Bizet: Carmen. — Red C.

Nedelja 1. maja. Smetana: Prodana nevesta (Gostovanje ga. Irme Polakove).

Borba

(Pripombe k umetnosti insceniranja na našem odru.)

Polag »Golgata«, se mi zdi »Borba« najbolje inscenirana predstava v letošnji sezoni dramskega gledališča. Če se vzame v obzir težkoče, s katerimi se je moral boriti režiser, potem se mora pripoznati, da je dosegel, kar se pač doseči da pod takimi pogoji. Ako ima režiser na razpolago vse, kar potrebuje, tedaj je aranžma precej olajšan. V tej igri je moral uporabiti deloma stare kulise in opravo, ki je že skoro celo sezono v rabi. Opravo

jedilne sobe (prvega dejanja) je posodila tvrdka »Naglas«, ki je prva razumela, da s tem če posodi opravo gledališču ne olajša le delo režiserju, ampak dela na ta način tudi dobro reklamo za se. Zeleti je le, da bi se oprava večkrat menjala. Gledališča uprava bi naj na programih vedno navedla, čigavi so predmeti in bi morala plačala tvrdki gotovo odškodnino za uporabo. Na ta način bi se scenerija v veliki meri izpopolnila, tvrdke pa bi prišle do dobre reklame.

Prvo dejanje »Borbe« se vrši v veliki jedilnici, ki služi ob jednem za posvetovalnico upravnega sveta tovarniške akcijske družbe. Kulise so pač stare, vendar novo in originalno postavljene. Pravilna in okusna lega kamina, omare, mize, stolov itd. zakrije nedostatke starih kulis. Edino »Diele« je premalo razsvetljena. Tu se občuti pomanjkanje oken. Lega prostorov, kakor jedilnice »Diele«, salona, predstave itd. je pravilna. Gospod režiser je dobro spoznal, da je tudi na odru potrebno računati s pravilno medsebojno lego prostorov, vhodov, oken itd.

Rudeča baržunasta zavesa, ki deli »Diele« od jedilnice moti. Oba prostora bi morala biti deljena s stekleno steno s vratni.

Drugo dejanje, soba delavca, je dobra. Revščina in pomanjkanje strmi s teh praznih oguljenih sten. Kar se tiče ognjišča dvomim, da bi bila taka

v rabi na angleškem. Kako naj se ga njem kuri s premogom? To je ognjišče izključno za les.

Najboljša je scenerija tretjega dejanja. Cesta londonskega tovarniškega predmestja, s pustimi, sivimi stenami delavskih hiš in stanovanjskih kasarn, vzbuja razpoloženje zimskega dne, ko se vlega mrak na zemljo in lederi mraz sega do kosti. Ta slika je na isti umetniški višini, kot samostanska slika »Golgata«.

Četrto dejanje se vrši v salonu, v istem poslopju kot prvo. Tudi ta soba in njena oprava ni nova. Enečnost v slogu oprave in stenske stukature ter tapet kaže fino eleganco francoskega rokoka, — dejanje pa se vrši na Angleškem. V tem leži napaka, katero pa režiser ne more odpraviti, če nima drugih kulis na razpolago.

Arh. prof. Rado Kregar.

Gostovanje ga. Polakove. Vstopnice za sinočnjo »Prodano nevesto« so bile že pred par dnevi razprodane, naravno je, da je bilo gledališče polno. Naše občinstvo je dokazalo, da hrani našo umetnost v dobrem spominu. Kdo bi pozabil one čase, ko je oživljala naš oder. Pred predstavo smo zvedeli, da poje gosp. Šindler namesto gosp. Drvota. Gospa Poljakova je nastopila pozdravljena kot Marinka, še vedno sveža in mlada, kakor smo jo videli nekdanj. Po prvem dejanju je sledil buren aplavz. Na odru je stopil gosp. Danilo pred jutranjko in ji je častital vesel.

da jo more pozdraviti kot njen stari tovariš v imenu »Udruženja« in ji je želel še dolgo mladost. Vidno ganjena se je ga. Poljakova zahvalila za lepi pozdrav, češ da je še vedno zvesta Slovenka in da ljubi svojo domovino. Izročeno ji je bilo nekaj lepš darov in šopkov.

Androklos in lev. Bernhard Shaw je danes menda najbolj plodovit pisatelj modernih komedij. Zadnjič smo nekje čitali, da je sam izjavil, da se daleko ni izčrpal, ampak da mu je postalo pisanje nujna potreba. Njegove satire in komedije so polne duhovitosti in paroksizmov. Prvič smo ga menda pri nas imeli priliko opazovati v »Pygmalionu«. Klasičen naslov z moderno vsebino. Zdaj smo dobili njegovega »Androklosa«, ki obdeluje vprašanje kristjanske pasivnosti. Ta pasivnost bi bila pač mogoča, če ne bi imel človek v sebi človeške narave. Toda našeg samoochrane je v človeku močan, kakor v vsakem živem bitju in ljubezen je sila, ki gre preko vseh ovir. Shaw nas postavi v čas, ko so v Rimu kristjane mučili. To — bi se zdelo — ni tvor za satiro, doslej smo gledali te dogodke vedno s svetim spoštovanjem. Shaw tudi nam ne podaja zgodovinske drame — ampak bajko, da na nji dokaže, da je človek vedno človek, naj je te ali one vere in da smo pod kožo vsi krvavi. Pa še več — proti drugim hočemo biti kreposti — med seboj pa smo — naravni. Bajka da Shawu priliko, da razvije svoje misli. Predstava je prav lepo uspela in so samsamezni igralci podali dobre tipe (Rogez,

Gregorin, Peček, Zeleznik, Danilo, Savičeva). Scenerija je bila lepa — igralo se je živo in z efektom. Gledališče je bilo dobro obiskano, kar nas veseli. Prevod je oskrbel O. Zupančič. »Androklos in lev« bo ena najboljših točk letošnjega repertoarja.

Na pragu evropske umetnosti. (Nadaljevanje in konec). Umetnostno-zgodovinsko društvo priredi v soboto dne 30. aprila ob 18. uri drugo predavanje s skioptičnimi slikami pod zgornjim naslovom v fizikalni dvorani državnega učiteljskega. Predava doc. dr. Vojeslav Mole. Vstopnina za člane 2 K za nečlane 4 K.

Javno predavanje o razvoju ljudske umetnosti se vrši na tehniški srednji šoli v Ljubljani, soba št. 10 v I. nadst. v nedeljo dne 1. maja 1921 ob pol 10. uri kot zaključek folkloristiške razstave. Predaval bo prof. Volavšek: »O razvoju ljudske umetnosti in njeni praktični uporabi v moderni umetni obrti in v stavbarstvu«. — Vstop prost.

Koncert »Glasbene Matice«, v katerem sodelujejo ga. Pavla Lovšetova, koncertna pevka, g. Ivan Levcar, baritonist kraljeve opere, pomožen orkester kr. narodnega gledališča ter moški pevski zbor »Glasbene Matice«, se vrši v ponedeljek 9. maja t. l. v Unionski dvorani. Izvajala se bo med drugimi najnovjša slovenska izvirna skladba za mešni zbor, soli in orkester Simon Gregorčičeva »V pepelnici noči«, katero je zložil p. Hug. Sattner.

* Cenj. naročnike «Jutra», ki so zaostali z naročninami, najljubšeje prosimo, da takoj poravnajo taisto, ker bomo s 1. majem ustavili vsem zamudnikom list.

* Minister poljedelstva Pucelj je prišel danes v Ljubljano ter odpoval na svoj dom v Velike Lašče. Jutri se zopet vrne in bo tudi sprejemal stranke.

* V Beograd se je danes vrnil bivši član Jugoslovanskega Odbora dr. Nikola Zupanić, ki je s svojo gospo soprogo obiskal domače kraje.

* Imenovanje v armadi. Za načelnika operativnega oddelka glavnega generalnega štaba naše vojske je imenovan polkovnik Emil Belić, dosedanjí načelnik generalnega štaba I. armijske oblasti v Novem Sadu.

* Amalija Zerjav f. Umrila je danes ponoči v Ljubljani po kratki mučni bolezni v 71. letu starosti gospa Amalija Zerjavova, vdova po okrajnem zdravniku, mati bivšega dož. predsednika narodnega poslanca dr. Gregorja Zerjave. Pokojnica je bila plemenita in poštena mati. Zavedna narodnjakinja se je vse do visoke starosti zanimala ne le za svoj skromni dom, nego tudi za javno življenje. Kdor je poznal blago gospo, ki je s svojo prisrčno ljubeznivostjo osvojila vsako srce, bo obžaloval njeno smrt in jo bo hranil v trajnem spominu. Ožalošeni rodbini naše najiskrenejše sožalje. — Pogreb se vrši jutri, v petek ob 17. uri iz Marmontove ulice št. 1 na pokopališče k Sv. Križu.

* Izstop Udruga jugoslovanskega učiteljstva poverništvo Ljubljana iz Osrednje zveze javnih nameščencev in upokojencev. «Učiteljski tovariš» javlja: Na seji ožjega sosveta poverništva UJU v Ljubljani dne 21. t. m. je bilo soglasno sklenjena, da izstopi slovensko učiteljstvo iz Osrednje zveze javnih nameščencev in upokojencev. Ta korak je smatrati kot odgovor na neokusne napade, ki jih je prinašal «Naš Glas», glasilo Osrednje zveze, zadnje čase skoro v vsaki številki zoper učiteljstvo in njegove dohodke, ki so bili «Našemu Glasu» tako napoti, da si je bil na to nedostojno in ves naš stan zaleže pisanje opetovano opozorjen bivši predsednik Osrednje zveze in urednik «Našega Glasu».

* G. Pesek v kazenski preiskavi. Državno pravdnštvo je uvedlo proti g. Antonu Pesku kazensko preiskavo po § 104. srh. kaz. zakona, ker je z znanim napadom na zadružnega revizorja g. Miška Reicherja zakrivil razžaljenje uradne osebe.

* Tožba g. Peska proti «Jutru». Gospod Pesek je vložil tožbo proti «Jutru» zaradi razkritja, ki smo jih objavili o njegovem denarnem poslovanju. Kakor je «Jutro» že od početka izjavilo, prevzame naš list polno odgovornost za svoja razkritja in bo nastopil dokaz resnice. Ker bo s sprejetjem ustave ukinjena kompetenca porotnih sodišč za tiskovne procese, pride Peskov slučaj najbrž že pred forum kazenskega senata.

* V Susteršičevih vodah. Včeraj je prišel kaplan Erhartič iz Sv. Jakoba v Slov. goricah s 4 kmeti na okrajno glavarstvo v Mariboru in zahteval takojšnjo premostitev tamošnjega učitelja, ker je ustanovil pred kratkim v občini Sokola.

* Nemško stanovansko usilstvo v Ljubljani. Prešli smo: Pri preobratu sem moral kot Slovenec in državni uradnik moje službeno mesto v Gradcu zapustiti. Prišel sem v Ljubljano in sem stanoval od 19./3.—19. do 2./4.—1921 pri nemški rodbini go. Marije Lukmann, Aleksandrovca cesta št. 9 II nadst., kot podnajemnik. Ker je imenovana razpolagala čez dve kompletni stanovanji obstoječi iz 5 sob in 2 kuhinj in živela samo s svojo hčerko, sem zaprosil za svojo družino pri Stanovanjski komisiji, da se mi odda stanovanje obstoječe iz 2 sob in kuhinje. Stanovanjska komisija mi je naznala to stanovanje z odklok št. 2006 od 15./3. 1920. Ga. Lukmann si je že dalje časa na vse mogoče načine prizadevala, da bi meni to stanovanje odpovedala in ga kot pisarstvo odstopila zavarovalnemu agentu in upravnemu svetniku pri Jugoslovanskem kreditnem zavodu g. Ivan Tomazič. Gospa Lukmannova in g. Tomazič sta nalašč uprizarjala prepire z menoj zaradi tega stanovanja, potem pa sta obadva pri sodišču pričala, da jaz povzročam prepire. Tako sta res dosegla sodniško odpoved in 2. t. m. so me deložirali činični zmagovalci. V mojem stanovanju uraduje sedaj inozemska tavarovalnica, katere zastopnik je g. Iv. Tomazič, ki me je dejansko napadel, telesno poškodoval in je dobil zaradi tega od sodišča obšutno kazen.

* Inž. Matevž Kolarič pri pomnem ravnanju v Ljubljani. * Podruženje krojaških del. Prešli smo: Krojaški mojstri v Ljubljani naznanjajo obdobju, da so bili po daljšem mezdnom gibanju primorani zviti plače svojim pomočnikom, veld česar prosijo cenjeno obdobju, da blagovito vzeti na znanje tudi zvišanje cen za naročila. Povišanja so se določila po možnosti nizko.

* Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Dr. posredovalnice za delo v Ljubljani, Mariboru, Ptujem in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 17. do 23. aprila 1921 dela 336 moških in 102 žensk. delavni. moči. Delodajalci so pa iskali 807 moških in 188 ženskih de-

lavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 98. Dela iščejo: pisarn. moči, kovinarji, krojači, čevljarji, trgov. sotrudniki, sotrudnice, zidarji, polirji, natakariji, natakarike, strojniki, kurjači, peki, mlinarji, mesarji, polj. delavci, delavke, polj. delovodji, vzgojiteljice, vajenci itd. V delo se sprejmejo: hlapci, dekle, polj. delavci, polj. delavke, zidarji, mizarji, krojači, šivilje, čevljarji, stolariji, vlagalka, usnarji, kuharice, služkinje, vajenci, vajenka. itd.

* Zagrebška sekcija Jugoslovanskega novinarskega združenja. V saborski dvorani se je pretečeni terek vršilo ustanovno zborovanje zagrebške sekcije Jugoslovanskega novinarskega združenja. Ko je predsednik podal poročilo o sarajevskem kongresu, prešlo se je na razpravo predloženega pravilnika za zagrebško sekcijo, ki je bil soglasno sprejet. Potem se je vršila volitev odbora sekcije. Za predsednika je bil izvoljen Krešimir Kovačić. Novoizvoljenemu odboru se je naročilo za ustanovitev novinarskega kluba z lastnimi prostori, kjer bi člani imeli priliko, da pridejo v ožji mesečnjem kontaktu. Končno je bil odbor pozvan, da posreduje pri ministru za saobraćaja za čim prejšnjo izdajo brošurčnega voznege lista na naših železnicah.

* Brzjavni promet v Dalmaciji. Na evakuiranem ozemlju Dalmacije se je otvoril privatni brzjavni promet pri postajah Hvar, Brusje, Starigrad, Vrboska, Vrhbanj, Jelša, Gdinj, Bogomolje, Sućuraj, Vrhulaka, Blato, Zrnovo, Smokvica, Korčula in Babinopolje.

* 300letnica Petra Zrinjskega. Dne 6. junija letos bo 300 let, kar se je leta 1621. v Vrbovcu narodil Peter Zrinjski. Da se dostojno proslavi ta spominski dan, pripravljajo se v Vrbovcu velike slavnosti. «Braća hrvatskog zrnaja» bo ta dan postavila umetniško bronasto spominsko ploščo na stolp današnjega gradu Zrinjskih.

* Podružnica Jugoslovanske Matice v Ribnici priredi dne 12. junija javno tombolo na prostem. V slučaju slabega vremena se vrši tombola dne 19. junija.

* Za Jugoslovansko Matico je daroval g. Matija Dolničar, restavrtar na glavnem kolodvoru v Ljubljani 100 kron namesto venca na grob g. Ivana Kramarja iz Trbovelj; za slepce g. Matija Dolničar s hčerko Zoico 100 kron namesto venca na grob umrli gospe Tereziji Verdnic, roj. Polak, Josip Polak, višji poštni oficial namesto venca na grob svoji sestri Tereziji Verdnic 50 kron.

* Očesna epidemija v Celju. V Celju se je pojavila očesna bolezen conijne tipitit, in sicer v velikem obsegu. Do sedaj je okuženih že šest rodbin. Mestni fizikat je izdal obsežne varnostne odredbe, da prepreči raširjenje te nove epidemije.

* Klub jugoslovanskih dobrovoljcev v Mariboru ima v soboto, dne 30. aprila ob 20. uri v Narodnem domu sestanek.

* Izletniška vlaka na progi Maribor-Dravograd. Na progi Maribor (glavni kolodvor) in Dravograd, vozita počeni od nedelje 1. maja do preklica vsako nedeljo in vsak praznik izletniška vlaka št. 417 in 416. Odhod iz Maribora gl. kol. ob 13.20, prihod v Dravograd-Meže ob 15.07; odhod iz Dravograd-Meže ob 20.06, prihod v Maribor gl. kol. 21.45.

* Tatvine. Trgovcu Ivanu Šoštaru v Mariboru je neznan storilec včeraj popoldne odnesel iz blagajne precej denarja. — Karel Rob, hlapec pri Mevšku na Tržaški cesti, je naznanil policiji, da mu je bila iz hleva ukradena obleka, vredna tisoč kron. gospodarju pa več kosov konjske opreme.

Po mestu se raznašajo govorice, da sem jaz avtor nekaterih člankov, ki so v zadnjem času izšli v ljubljanskem časopisu. Te govorice temelje na obotnih kombinacijah. Razširjevalce govorice bom sodno zasledoval, čim izvem zanje. K.

Tat operne blagajne aretiran v Trstu

Kot smo poročali je bilo pretekli teden iz zaklenjenega stanovanja starišev operne blagajničarke gđ. Albine Avbeljeve ukradeno čez 80.000 kron denarja, ki ga je blagajničarka odnesla na svoj dom, ker ni mogla izvršiti obračuna z administrativnim ravnateljem.

Ljubljanska policija je bila kmalu na sledu predzmetu tatu; sledovi so vodili v Trst. Danes pa je dospelo v Ljubljano poročilo, da je tržaška policija izsledila tatu v Trstu v osebi Alojzija Avbelja, brata blagajničarke Albine Avbeljeve. Alojzij Avbelj je bil lansko leto pred ljubljansko poroto obsojen radi tatvine na 5 let težke ječe, pa se mu je 25. novembra lanskega leta posrečilo pobegeti iz zapora ljubljanskega deželnega sodišča. Kje se je skrival ves čas se ni moglo dognati, tudi še ni jasno, kako je po izvršeni tatvini prišel v Trst.

Tržaška policija je Alojzija Avbelja izsledila v nekem tržaškem nočnem lokalu v družbi mladih tržaških lahkoživ. Bil je pravi kavalir, novo elegantno blečen od pete do glave. Pri njem so našli še okoli 42.000 kron ukradenega denarja. Alojzija Avbelja prepeljejo tekom prihodnjega tedna iz Trsta v Ljubljano.

ZADRUŽNA MISEL IN «JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD»

Razumljivo je, da je poročilo o zavroženem gospodarstvu «Jugoslovanskega kreditnega zavoda» napravilo v javnosti velik vtis. Prišlo je tem bolj nepričakovano, ker se v zadnjih letih od poloma Glavna posojilnica dalje v Ljubljani in vseh Sloveniji ni slišalo, da bi katerikoli denarni zavod imel resnejše plačilne težave.

«Jugoslovanski kreditni zavod» je novo ustanovljen in je zadruga, veld česar bi moralo biti pač samoumevno, da ne bi poskušal delovati čez svoj obseg in preko svojih moči. Njegova pravila pravijo, da je zavodu namen podpirati gospodarska podjetja zadrugnikov in jim dajati zanje kredit. Nikdo ni mogel pričakovati, da se bo ta točka pravil izvajala preveč dobesedno in da bo načelstvo v tolikem obsegu napelo ves kredit mlade zadruge.

Tri glavne pogoške se očitajo «Zavodu». Prva je, da je poslovanje bilo proti določbam pravil in proti določbam zakona. Krediti so se dovoljevali v mnogih slučajih kar brez sklepa načelstva, brez kritja, brez poročila in brez zavarovanja. Druga napaka je, da se je zadruga počela s posli, ki jej po pravilih ne pritičejo: to so bančni in blagovni trgovski posli. Tretja napaka poslovanja tiči v tem, da je ekoraj ves kapital izposojen skupini načelstva, v njihove trgovske in podjetniške privatne posle. Zadruga ima namen podpirati po pravilih vse svoje zadrugnike. Ideja zadruge — hranilnice in posojilnice — je ta, da zadruga nabira tudi najmanjše zneske in da jih posodi vsakemu članu, ki je vreden in potreben, do gotove meje. Nikakor pa se ne sme nobena zadruga zlorabiti za to, da zbira prihranke malih vlagateljev in da te prihranke člani načelstva potem vporabijo za svoje svrhe.

Navada in moralna obveza je ta, da smatra načelstvo svojo funkcijo za častno in da samo nima od zadruge nikakršnih koristi. Pri «Jugoslovanskem kreditnem zavodu» pa je bilo ravno narobe. Mali vlagatelji so zbirali denar načelniku, da ga je večinoma porabil v svojem osebnem interesu. Strokovna kritika poslovanja je zato morala izreči najstrožjo sodbo nad takšnim poslovanjem. Drugih zadrugnikov zadruga sedaj sploh ne more podpirati, zlasti ne majhnih vlagateljev, odnosno potrebnih obrtnikov, uradnikov itd. Najhuje pa je, da je zagazila v popolno imobilnost. Od okoli 7 milijonov vlog je okrog 90% imobilno. Za ta znesek je dgovorno načelstvo, oziroma po večini načelnik sam.

Da si zadruga še podaljša ogroženi obstoj, je bila primorana zateči se k bankam po podporo. Njene vloge so padle za več ko 2 milijona kron. Zadruga je zadovoljila svoje vlagatelje samo na ta način, da je dobila od «Slovenske banke» 2 milijona in od «Slov. eskomptne banke» 1 milijon K. Solidna zadruga bi morala imeti vedno toliko razpoložljivega denarja, da bi iz svojih sredstev lahko izplačala vlagatelje. Ne mislimo, da bi morala imeti tako veliko vsoto v blagajni, pač pa bi morala imeti naložen denar pri drugih zavodih ali pa sicer na kak mobilni način. «Jugoslovanski kreditni zavod» pa ima pretežno večino vlog v pasivnih podjetjih članov načelstva.

Posledice tega imobiliziranja ne izostanejo. «Zavod» mora plačevati visoke bančne obresti. Poprej je jamstvo privatnega premoženja gospoda Peska, načelnika zadruge, z vrednostjo hiše, strojev, Ormoškega premogokopa, gozda in vinograda vsaj deloma krilo izposojeni in imobilizirani kapital, tako da je vzbujal resno skrb vlagateljev le poldrug milijon kron, porabljen za politične svrhe brez kritja in zato izgubljen. Hiša, tiskarna itd. pa je danes zastavljena in zemlje-knjižno zavarovana za dolgeve pri Kmečki posojilnici in Slovenski banki, za katero čaka kritja še tudi menica Eskomptne banke. «Jugoslovanski kreditni zavod» je danes samo še formalno zadruga, v bistvu pa pasiven dolžnik «Slovenske banke».

Prišel je tako daleč vsled privatnih spekulacij in skrajno nesolidnega poslovanja. Zaupanje v naše zadrugništvo je itak že omajano. V bodoče pa bo treba s pravočasno in strožjo revizijo povsodi skrbeti za to, da ne bo privatna ali politična spekulacija na podoben način spravljala našega zadrugništva v nevarnost.

— Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana. Dne 28. t. m. se je vršil XXI. redni občni zbor Ljubljanske kreditne banke, katerega se je udeležilo znatno število delničarjev, ki so zastopali 65.309 delnic. Predsednik banke g. dr. Tavčar je v odvarjal v pozdravnem nagovoru, da praznjo banka dvajsetletnico svojega obstoja, pri kateri priliki se mora spominjati gospoda Ivana Hribarja, jugoslovanskega poslanca v Pragi, ki ni bil le ustanovitelj, temveč tudi dolgoletni predsednik zavoda in baš prvi ugodni razvoj je najbliž njegovo delo. Nato je poudarjal skrbceva se na tiskano letno poročilo za minulo poslovno leto znatno napredovanje banke v vseh panogah bančnega poslo-

vanja, krasen uspeh ter veliki celokupni promet v letu 1920, ki je presegal svoto 86 milijard kron in bil tedaj skoro trikrat večji kot v minulem letu. Na obnem zboru so bila podana delničarjem vsa zahtevana pojasnila in se je na predlog nadzorstva izrekel upravnemu svetu absolutorij istočasno pa izrekla ravnateljstvu in uradništvu zahvalo. Delničarjem predložena bilanca izkazuje sledeče postavke v milijonih: Aktiva: Blagajna 19 milijonov, valute in devize 5 milijonov, menice 17 milijonov, vrednostni papirji 17 milijonov, dolžniki 536 milijonov, realitete 3 milijoni, konzorcijski računi 22 milijonov. Pasiva: Glavnica 50 milijonov, rezerve 39 milijonov, pokojninski sklad 8 milijoni, vloge 221 milijonov, čisti dobiček, vstevši prenos iz leta 1919 znaša 9.870.700 kron. Račun izgube in dobička kot celotne prejeme 20.109.146 K, od katerih odpade na donos obresti 9.760.774 K, na iznos bančnih poslov 10.038.585 K in na prenos dobička iz leta 1920 9.870.790 K. Prejemkom stoji nasproti izdatki za upravne stroške 1.755.805 za plače 5.992.702 K, za davke in pristojbine 2.439.248 K, odpis inventarja 50.600. Občni zbor je določil od čistega dobička poleg statutarnih tantijem upravnemu svetu in nadzorstvu 5.000.000 K za izplačilo 12 in pol-odstot. dividende, 2.500.000 za detajcio rezerv, 300.000 K za detajcio pokojninskemu skladu, 250.000 K za renumeracijo uradništvu. Nadalje je dodelil 500.000 K za ustanovitev Jubilejnega podpornega fonda za uradništvo in znesek 150.000 K za dobrodelne svrhe. Ostane 336.792 K 35 vin. se prenese na novi račun. Občni zbor je pooblastil upravni svet, da prevede, ako bi bilo to v korist zavoda potrebno, zvišanje delniške glavnice od 50.000.000 K na 75.000.000 K. Pri dopolnilnih volitvah v upravni svet sta bila g. dr. Karel Triller in Urban Zupanec zopet izvoljena, na novo pa gg. Fran Bonač, Ivo Jelačin, Ivan Korenčan, dr. Edo Slajmer in nadravnatelj Ladielav Pečanka; kooptirani upravni svetnik dr. Alojzij Kokalj je bil kot tak potrjen. V nadzorstvo so bili izvoljeni gg. dr. Fran Cerne, Evgen Legat, dr. Peter Defranceschi, Avgust Jenko in Anton Skof.

— «Sava» splošno zavarovalno delniško društvo v Zagrebu. Ustanovitev zavarovalnice «Sava» je klasičen dokaz, kako se na zavarovalnem polju v naši mladi državi ne bi smelo postopati. Jasno je po dosedanjih izkušnjah, da naša centralna vlada ni imela pravega pojma o važnosti te stroke, kajti sicer bi te vrste nacionalizacije nikdar ne mogla dovoliti. Našo javnost bo gotovo tudi zanimalo, kdo je spravil fašistovsko «Assicurazioni Generali» v jugoslovansko uniformo, da bi zatisnili oči naši javnosti. Ali ne bi bilo bolje, da bi naši denarni zavodi ustanovili lastno zavarovalnico, nego da so dali svoje ime na razpolago «Savi», kjer bo absolutno gospodaril gospod Morpurgo iz Trsta, ki je kot predsednik in generalni ravnatelj «Assicurazioni Generali» v Trstu obenem prvi podpredsednik «Jugoslovanske» zavarovalnice «Sava». Zavodi, ki so se dali izposoditi kot ustanovitelji «Save» in ki so fungirali pri krstu kjer se je «Assicurazioni Generali» prekrstila v Jugoslaviji v «Savo», so žalibog naši domači zavodi namreč: udeležene so sledeče banke: «Prva hrvatska štedionica», «Hrvatska eskomptna banka», «Srpska banka», «Jadranska banka», vse v Zagrebu in «Zemaljska banka» v Beogradu.

— Živinski sejm v Mariboru. Na sejem, ki se je vršil 26. aprila, je bilo prignanih 77 krav, 108 voli, 1 bik, 4 ovce in 9 konj. Povprečne cene za kg žive teže so bile sledeče: debeli voli 16 do 18 K, polpitani 16 do 17 K, plemenski 15 K do 17 K 50 v., klavne krave debele 17 do 18 K, plemenske 12 do 16 K, molzne 10 do 16 K, breje 14 do 15 K, mlada živina 16 do 17 K, teleta 17 K, krave za klobase 10 K do 11 K 50 vin. Mesne cene: I. vrstno volovsko meso 27 K, II. vrste 25 K, biki, krave in telice 24 K, telečje meso I. vrste 25 K, II. vrste 23 K, sveže svinjsko meso 32 K.

— Ustanovni občni zbor trgovcev za Prekmurje se bo vršil 1. maja ob 14. uri v gostilni Kleiser v Murski Soboti.

— Uvozna carina ni še določena. Generalna direkcija carin je pozvala vsa industrijska podjetja, naj o priliki ureditve uvozne carine predložijo svoje predloge, ki jih smatrajo potrebne za zaščito industrije. Rok traja od 2. do 10. maja. Predlogi se morejo poslati tudi pisмено.

— Jugoslovanska banka v Osijeku je imela v preteklem letu 21 milijonov K čistega dobička. Izplača se 15odstotna dividenda, to je 30 K na delnico. Glavna skupščina je sklicana za 8. maja.

— Prvo hrvatsko delniško društvo za trgovino z železnicami, ki ima svojo podružnico v Kamniku na Gorenjskem izplačuje letos 16odstotno dividendo, to je 32 K na delnico. Sklenjeno je bilo, da se na dve stari izda ena nova delnica gratis. Na ta način se povisa glavnica od 10 na 15 milijonov kron.

— Sladkorni trg. Vsled slabega povpraševanja po sladkorju v Ameriki so sladkorne cene v zadnjem času dnevno padale. Zadnja oficijelna newyorkška notica za centrifugalni sladkor (c. f. = stroški in prevoznina vračunani) Newyork je 5.64 cts. za 453 gramov. Kabel javlja, da se dobi sladkor še ceneje, nekaj kupčij je bilo sklenjenih po 5.27 cts. — Medtem ko padajo cene sladkorja na amerškem trgu, so se moge v Franciji vsled majh-

ni razpoložljivih količin obdržati na prejšnji višini. V zadnjem času so javila za 100 kg cena 225 frankov. — Češka sladkorna izvozna trgovina stagnira veld razmer na Angleškem. Ker se je pa angleški vladi posrečilo preprečiti štrajk koaliranih železnih, transportnih in premogovnih delavcev, je računati na skorajšnjo povrnitev normalnih razmer. Količine lanske in letošnje kampanje sladkorja cenijo na 60.000 ton, kar bi moglo priti še v teku tega poletja pri izvozu v pošte. Češke sladkorne tovarne naznanjajo, da so letos posejale 5 do 10 odstotkov več sladkorne pese kakor lanske leto. Holandijski je posejala sladkorne pese 25 odstotkov več, Belgija ravno toliko, Nemčija 15 odstotkov več kakor lani.

— Letina na Madžarskem. Poljedelako ministrtvo obvešča, da stoji madžarska letina primeroma dobro. Mrzi in suša so škodovali detelji. Sadje kaže najlepše in od elementarnih neugod še ni trpelo škoda.

Borza 28. aprila

Zagreb. Devize: Berlin 221 — 222.25, Rim 682 — 686, Newyork 138.75 — 139, Praga 193.75 — 194, Svica 2450 — 2470, Dunaj 21.70 — 21.75, London 561, Pariz 1065 — 1070, Budimpešta 54.50 — 56. Valute: dolar 157.75 — 158, avstrijske krone 23, levi 170, rublji 60 — 65, češke krone 192, franki 1050, napoleoni 480, marke 219 — 222, leji 220, lire 665 — 670, turške zlate lire 512. Blagovna borza: koruza 460, oves 425 — 430, moka nularica 1550, vse ostale vrste po eno krono ceneje.

	denar	blag
Banka za Primorje	920	930
Hrvatska eskomptna banka	1470	1485
Jugoslovanska banka	570	578
Ljubljanska kreditna banka	975	
Eksploatacija drva	1700	
Slavonia	1120	1135
Srpska banka	760	770
Trgovsko-obrtna banka	405	410
Jadranska banka	1950	2000
Outman	1375	
Prašteditona	9500	9600
Narodna šumska industrija	735	750
Rečka pučka banka	440	445
Banka Brod na Savi	270	275
Narodna banka	635	640

Beograd. Borza je zaradi pravoslavnihi velikonočnih praznikov zaprta do srede. Dunaj. Devize: Zagreb 454.5 — 458.50, Beograd 1810 — 1890, Berlin 1027 — 1033, Budimpešta 257.75 — 259.75, London 2615 — 2635, Milan 3192.50 — 3212.50, Pariz 4902.50 — 5032.50, Praga 900 — 906, Varšava 77.75 — 79.75, Zürich 11537.50 — 11587.50. Valute: marke 1027 — 1033, funti 2610 — 2630, francoski franki 4955 — 5025, lire 3185 — 3205, dinarji 1802 — 1822, poljske marke 78.75 — 80.75, švic. franki 11500 — 11550, češkoslov. krošne 900 — 906.

Avstr. krona renta	109.75
— majska renta	109.75
Ogrska krona renta	257.75
V. avstrijsko vojno posojilo	81.75
Turške srečke	4000.75
Avstr. kred. zav. za trg. in ind.	1745.75
Anglobanka	1910.75
Bankverein	1332.75
Länderbank	2822.75
Avstro-Ogrska banka	4930.75
Bosanska zemaljska banka	1648.75
Zivnostenska banka	3702.75
Državne železnice	3282.75
Lombard	3200.75
Alpine-Montan	7925.75
Praška železna industrija	14000.75
Trboveljska premogokopna	3580.75
Leykam. papirnica	3000.75
Zenica-železo	10000.75
Kranjska železna industrija	10000.75

Praga. Devize: Berlin 114.25 — 115.75, Zürich 1288.5 — 1294.50, Milan 356 — 358, Pariz 555.50 — 558.50, London 294.75 — 292.75, Beograd 206 — 208, Dunaj 10.61 — 11.61, Varšava 8.37 — 9.37, Zagreb 51.25 — 52.25, Budimpešta 28 — 29. Valute: marke 114.25 — 115.75, švic. franki 1288.50 — 1286.50, lire 353 — 355, funti 288.75 — 290.75, dinarji 197 — 199, avstrijske krone 10.61 — 11.61, poljska marka 8.37 — 9.37.

Berlin. Devize: Italija 314.65 — 315.35, London 260 — 260.80, Pariz 497 — 498, Svica 1145.85 — 1148.15, Dunaj 16.73 — 16.77, Praga 87.775 — 87.975, Budimpešta 25.22 — 25.28.

Zürich. Devize: Berlin 8.95, London 22.68, Pariz 43.25, Milan 27.82, Praga 7.90, Budimpešta 2.20, Zagreb 4.70, Varšava 0.70, Dunaj 11.525, avstrijske žig. krošne 9.95.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 in nad morja									
Dan	Opazovanja				Vetrovi	Nabo	Padavina v mm		
	Čas	Temperatura v °C	Relativna vlaga v %	Smerni veter					
28. april	7. uri	73-74	7-8	brz vetra	sl. svizh.	megla	oblačno pol obl.	0,8	
	14. uri	73-74	7-8						
	21. uri	73-74	7-8						

Iz teme v luč

Roman.

Vreme je bilo krasno, malone prekrasno. Obdelano polje, po katerem smo se peljali, je bilo videti rodovitno in cvetoče. Sibirija je nudila vse drugačno sliko, kakor se jo po navadi sodi ob njenem imenu. Ozračje je bilo naravnost prekrasno, če ni bilo pretoplo. Še nikdar nisem dihal bolj osvežujočega in okrepčujočega zraka. Bili so dnevi, ko je veter takorekoč novo življenje vpihal v vsako žilo.

Ljudje so bili povsem pošteti in kadarkoli je bilo treba pokazati moje listine, so ravnali z menoj tako, da je beseda vljudnost premalo. Kako bi bili ravnali z menoj brez teh mogočih talismanov, ne morem povedati.

Po večini krajev so spravljali seno: to je bil tako vajen dogodek za vse, da so pošiljali celo zločince za nekaj tednov na pomoč. Divjih cvetic je bilo vsepoovsod, med njimi prav lepih. Ljudje so bili videti rejeni in zadovoljni. Z eno besedo, moji utisi o Sibiriji poleti so bili prav ugodni.

In vendar sem si želel, da bi bilo sredi zime. To pa zaradi tega, ker človek vzlic mraza prijetnejše potuje. Ivan me je zagotavljal, da je pot, ki jo prevozijo tekom enega dneva, nekaj velikanškega, kadar se naredi dobra snežena cesta in se tarantas zamena s sanmi. Na pamet ne morem povedati, koliko milj se lahko prevozi v štirindvajsetih urah, če stopijo gladke sanice na mesto koles.

Imeli smo kajpada razne majhne nezgode in zakasnitve na potu. Najsi

je tarantas dobro narejen in močan, je vseeno umrljiv. Kolesa so se polomila, podvozi so popustili, oznice so se zlomile, dvakrat, trikrat smo se prevrnili, ker pa se razen zamude ni nič hujšega zgodilo, ni treba da bi pripovedoval zgodbo teh nezdod.

Podobno mi ni treba naštevati mest in vasi, skozi katere smo prišli, razen če bi želel narediti svojo zgodbo zanimivo kakor kak svetopisemski rodovnik — Tara, Kajnsk, Koljuvan, Tomsk, Ačinsk, Krasnojarsk, Nižnej Udinsk so morebiti znana čitatelju ali pa tudi ne, kakršno je pač njihovo zemljepisno znanje; večji del ostalih pa ne bi bilo nič drugega kakor prazni glasovi, celo če bi mogel prav napisati njihova imena. Morda se bomo bolje seznanili z azijskimi carjimi zemljani, ko bomo zasledovali pot ruske vojske, ki je namenjena vpasti v naše Indijsko cesarstvo.

Vendar je potnik ob vhodu v vsako teh malih mest in vasi, ki sem že pozabil njihova imena, poleg dobro oskrbovane poštna postaje našel tudi mračno štirinogato poslopje različne velikosti, obdano z visoko ograjo, koje vrata so bila močno zapahnjena in zastražena — ta poslopja so bili ostrogi ali jetnišnice.

Tukaj so nesrečni zločinci prenočevali, ko so se ustavili na svoji dolgi poti. Na takih prostorih so bili natlačeni kakor sardine v škatljah. Jetnišnice, zgrajene za dvesto ljudi, so morale dati prostora za najmanj dvakrat toliko število nesrečnežev. Povedali so mi, da kadar se led lomi po rekah, kadar nastopijo poplave, ko mora potovanje zastati, prizorov po teh jetnišnicah ni mogoče popisati. Moški, včasih emancipirane žen-

ske med njimi, so stlačeni po sobati, ki se kar kadijo od nesnage, tla izhlapevajo strupene sopare — po sobah, ki so zgrajene za majhno število ljudi a so natlačeno polne. Umrljivost je včasih strahovita. Napori na maršu so, pravi, nič v primeru z grozotami takozvanega počitka. In v enem takih ostrogov sem imel najti Cenerija!

Dohiteli smo več tropov zločincev, ki so se vlekli naprej v svojo usodo. Ivan mi je povedal, da je večina njih v verigah. Jaz tega ne bi bil opazil, ker so nosili železje samo na nogah in pod hlačami. Ubogi reveži, srce me je bolelo zaradi njih! Četudi so bili veliki zločinci, nikdar jim nisem mogel odreči milodara, ki so me ga vedno prosili. Kolikor sem jaz mogel videti, vojaki in častniki niso neprijazno ravnali z njim, strahovite reči pa so mi pravili o trpljenju po nečloveških ječarjih in poveljnikih jetnišnic. Za vsaki najmanjši prestopok pravil so uporabljali palico, temnico in celo vrsto drugih kazni.

Vedno mi je odleglo, kadar smo izgubili podobno tropo zločincev izpred oči. Premučno je bilo razmišljati o razliju med mojim položajem in položajem tolikega števila bližnjikov — in vendar, če ne bi Ceneri odstranil vsako senco dvoma iz moje duše, bi se jaz vračal vse nesrečnejši kakor katerikoli od teh izmučenih zločincev.

Čez kak teden ali deset dni po odhodu iz Tobolska sem pričel povpraševati po vsakem ostrogu, kdaj da je šel oddelek s Tobolska Varlamova mimo. V ostrogu, kjer sem zadnjikrat vprašal, so mi povedali, da je dan prej šel skozi; bilo je očitno, da smo

ga spotoma prezrli in hiteli naprej. Zaradi tega je najbolj kazalo, da počakamo v Irkutsku njegovega prihoda in kdaj bi ga utegnili dohiteti. Odgovori, ki sem jih dobil nazadnje vprašanje, so soglašali z onim, ki mi ga je podal guverner — vsi so se strinjali v tem, da ali v Irkutsku ali takoj za njim. Vsaki dan sem spoznal, da smo dobro prehiteli naš oddelek, ko pa smo naposled dospeli v veliko in lepo mesto Irkutsk, sem pravilno sklepal, da bo tukaj ali vsaj v bližini konec mojega potovanja.

Ko sem vprašal po stotniku Varlamovu, so mi povedali, da še ni dospel. Sploh pa mi ni bilo žal, da sem se mogel po naporni poti malo od počiti. Ni mi bilo žal, da sem zopet enkrat užival udobnosti precejšnje civilizacije, dasi sem vsako uro pošiljal poizvedovat, če so zločinci že dospeli. Še bolj željno pa, kakor sem želel dospeti do Irkutsk, sem hrepenel obrniti svoje konje nazaj proti zapadu in proti domu.

Od doma nisem dobil nikakih vesti, odkar sem zapustil Petrograd. Sicer pa tudi nisem mogel pričakovati, da bi prejel kako pismo, ker sem izza odhoda iz Nižnjega Novgoroda vsekakor pustil pošto daleč za seboj. Nadejal sem se pa, da najzajgre dobim kako pismo.

Ko sem v Irkutsku čakal dva dni, so mi sporočili veselo vest, da je stotnik Varlamov tisti dan popoldan ob štirih pripeljal svoje jetnike do ostroga. Vstal sem od kosila in hitel na vsomoč k jetnišnici.

Da zahteva človek v navadni obleki — civilist — da bi ga peljali pred ruskega stotnika, ki je pravkar došel po dolgem maršu — kaj takega

stražniki še niso doživeli; videlo se jim je tako smešno, da so z zaničljivimi pogledi vpraševali Ivana, če nemara «mali batjuška» ni znorel. Treba je bilo mnogo odločnosti, pregovarjanja pa nagrade, ki je preprosti vojaški glavi predstavljala neizmerno množico vodke, predno sem smel skozi vrata visoke ograje in me je najvodnik boječe peljal pred stotnika.

Stotnik, mlad častnik srditega obraza, me je grdo pogledal, ker sem ga motil. Ker sem namreč po danem mi nasvetu nosil obleko po ruski modi, ki je bila precej zamazana in pomekšana od potovanja, ni bilo v moji zunanosti nič, kar bi mu kazalo, da nisem civilist, ki se vsak vojak lahko zadira vanj.

Imenitno je bilo videti izpremembo na stotnikovem obrazu in vedenju, ko je prebral pismo tobolskega guvernerja. Vstal je, mi z največjo vljudnostjo ponudil stol ter me vprašal francosko, če govorim ta jezik.

Ko sem ga zadovoljil v tem oziru in spoznal, da lahko utrpim Ivanovo pomoč, sem mu velel, da naj me počaka zunaj.

Varlamov ni hotel niti slišati o tem, da bi prešla k stvari, dokler ni so prinesli vina in cigaret — potem pa mi je bil na uslugo v vsem.

Povedal sem mu, kaj bi rad. «Da bi zasebno govorili z enim mojih zločincev. Gotovo — po tem pismu sem vam na uslugo. Ampak s katerim zločincem?»

Povedal sem mu pravo ime. Znašel je z glavo.

(Dalje prihodnjič.)

VSJ NA DELO, DA REŠIMO BRATE!

? Ali ste že poslali na-
? ročnino za „Jutra“?

Dve posestvi in vila

pri Slovenjgradcu, hiše, hlevi, pretezna ve-
117 cina gozda 745
posamezno ali skupaj naprodaj.
Ponudba pod „R/86“ na Anonimni zavod
PRAGO BESELJAK, Ljubljana.

Prodaj 744 2-1
200 praznih zabojev ter
300 praznih starih vreč
vsake velikosti.
Anton Verbič, Sevnica, Štajersko.

Sukanec
šumnata vezalica, kvačkamec in
otroške sesalke priporočila
Osvald Dobeic, Ljubljana
753 Sv. Jakoba trg 9. 2-2

Nudim brezobvezno
Ciril - Metodove vžigalice

Pri posameznih zabojih škatljica K 1-06
od skladišča Ljubljana. Engrosisti imajo
primeren popust.
J. Perdan, Ljubljana.

Čevlji
vseh vrst, moški.
ženski in otroški, so
dobe po najnižjih dnevni cenah pri znani
trdki **ALEKSANDER OBLAT**,
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 28.
Razpediti so po povzetju po vsem kraljestvu.

**Amerikansko strojno
olje**
Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za teške stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje za motorje, izredno teško;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104-73
Glavna zaloga:
Medić, Rakovec & Zankl, d. z. o. z.
prej A. Zankl sinovi.

**Prvovrstnega
knjigovodjo** 738

samostojnega, izvežbanega v vseh pa-
nogah bančnega poslovanja, išče
velik zavod. Ponudbe z navedbo
zahtevkov pod „Knjigovodja“ do
5. maja t. l. na upravo „Jutra“.

Veliko tovarniško podjetje na Gorenjskem sprejme spretno izvežbano
stenografinjo in strojepisko
ki zna perfektno slovensko in nemško v govoru in pisavi.
Ponudbe z navedbo dosedanje prakse, osebnim popisom ter zahtevami
ob prostem stanovanju, kurjavi in razsvetljavi na upravnishvo „Jutra“ pod
značko „Spretnost“.

COLONIALE OLANDESE, TRST
oddaja
20.000 kg l' angleškega kristalnega boraksa
v vrečah, brutto per netto franko zacarinjeno od skladišča Ljubljana po
lir 5- za kg.
Pri prevzemu najmanj 1000 kg po 742 2-1
lir 4-80 za kg.
Vpraša se pri **Jadranski banki, podružnici Ljubljana,**
komisijski oddelek.

Izdelke iz litega železa
za stavbinsko obrt,
strojno litino i. t. d.
po modelih in risbah
izdeluje
Kranjska industrijska družba
Jesenice-Fužine (Gorenjsko).

„JADRAN“
d. z. o. z. 21 104-75
Liubljana, Dunajska cesta št. 9
ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:
Pšenično moko prvovrstno banaško, koruzo, oves, pšenične otrobe,
pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješprenj, sladkor beli suhi
kristal, češki v kockah, kavo, olje najfinjše namizno, riž, južno
sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske
zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salom-
ski, belo čiščen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško
belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo
kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojčkih in škatlicah
vseh velikosti, mlo pralno, kristalno sodo, portland cement, čevlje
moške, deške in ženske, trpežno ročno delo v vseh številkah, ter raz-
lično drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna postrežba.

Jadranska montanska družba
Brzjaviti: „Montana“. d. z. o. z. Telefon št. 9.
Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)
Prodaja in kupuje Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse inde-
na debelo: strijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko
in kemijsko stroko. Eksport.
Import. 439 26-0

Več kolporterjev sprejme
upravnishvo „Jutra“, Sodna ul. 6.
Objava.

Ljubljanska kreditna banka naznanja, da izplačuje
vsled sklepa občnega zbora dne 28. aprila t. l. za l. 1920.
12 1/2 % dividendo
v znesku K 50- za kupon št. 20 prejšnjih emisij
(št. I do 75.000) in K 25- za kupon št. 20 delnic
zadnje emisije (št. 75.001 do 125.000).
Kupone vnovčujejo pričeni s 29. aprilom 1921. cen-
trala banke v Ljubljani, podružnice v Borovljah, Brežicah,
Celju, Gorici, Mariboru, Ptuj, Sarajevu, Splitu in Trstu.
Hrvatska trgovinska banka v Zagrebu, Živnostenska
banka v Pragi in njena podružnica na Dunaju.
V Ljubljani, dne 28. aprila 1921.

Upravni svet.
+
Potrti globoke žalosti naznanjamo, da je danes, 28. aprila 1921. ob
1. uri ponoči, naša predraga mati, odnoeno tačša in stara mati, gospa
Amalija Žerjav
okrajnega sodnika vdova
v 71. letu svoje starosti po kratki, mučni boleznimi mirno v Bogn zapala.
Pogreb nepozabne rajnice bo v petek dne 29. t. m. ob petih po-
poldne iz hiše žalosti, Marmontova ulica št. 1, na pokopališče k Sv. Križu.
V Ljubljani, dne 28. aprila 1921.
Alfonz Žerjav, major; dr. Gregor Žerjav, narodni poslanec; Ema
Žerjav, učiteljica; Berta Poškar, roj. Žerjav, otroci. — Lovro
Poškar, inšpektor juž. železnice, zet. — Milena Žerjavova, sinaha.
— Tanja, Nadetda, Borut Žerjav; Zdenko, Boris, Ljuba,
Jožek in Gregor Poškar, vnuki in vnukinje.
Mesto vsakega posebnega obvestila. 746